

MANTAUA LUI GOGOL

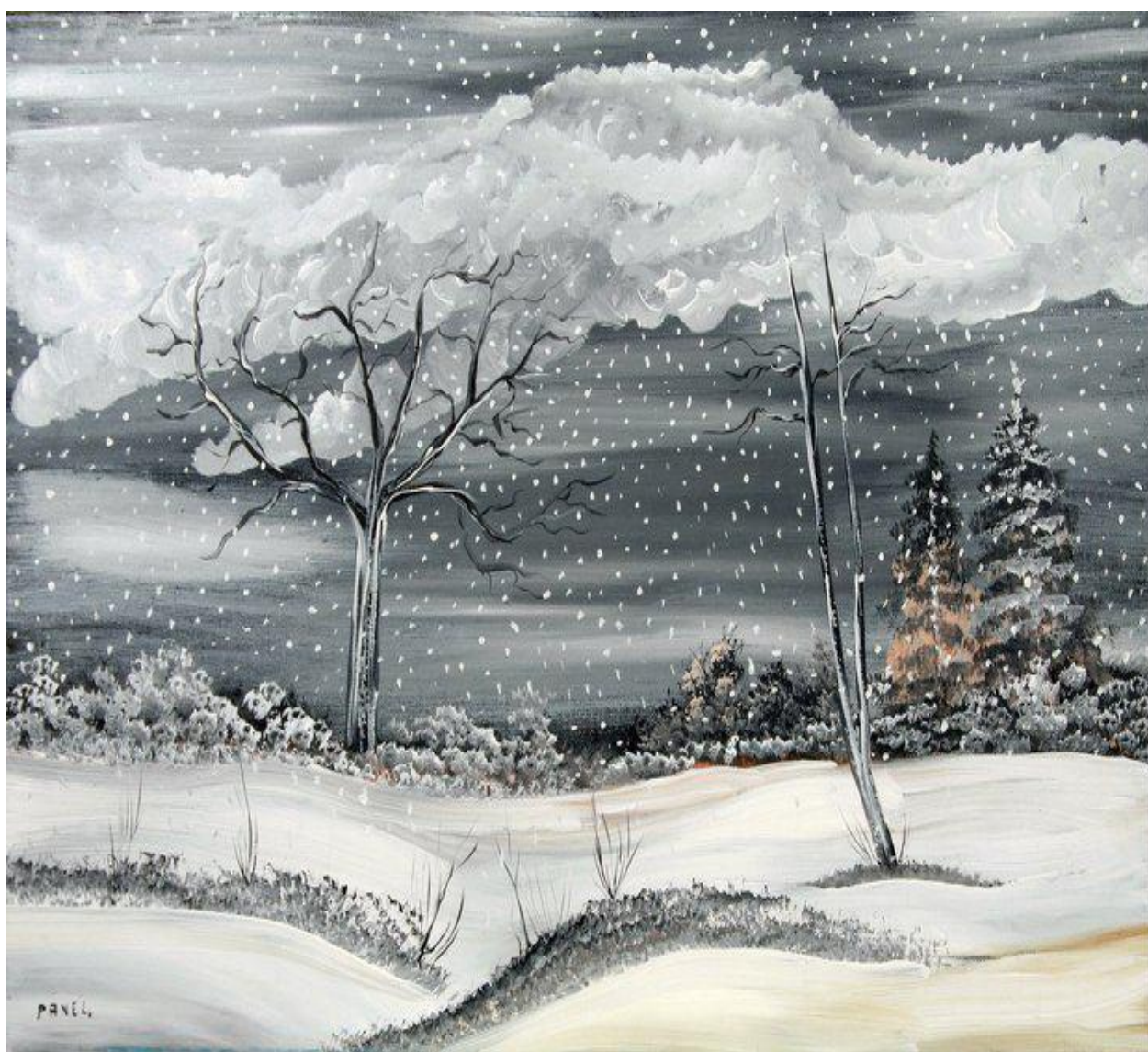


REVISTĂ TRIMESTRIALĂ DE LITERATURĂ, ARTĂ ȘI CULTURĂ
Editată de:
ASOCIAȚIA «TARAS ȘEVCENKO»

„Noi toți ne
tragem din
Mantaua lui
Gogol.“
F.M.
Dostoievski

ANUL I ♣ № 1 ♣ IANUARIE – MARTIE 2012

LA MULȚI ANI! 2012



NUMĂR INAUGURAL

dedicat scriitorului

Mihai NEBELEAC

Coperta 1 – «Iarna» – pictură de Mihai Paul Țifrac;

Coperta 4 – afișul spectacolului de teatru «Ibovnice cu ochi de Maramureș» de M. H. Traista

CUPRINS

1. **Mihai Hafia TRAISTA - Mihai Nebeleac** – un strigăt al tăcerii
2. **Mihai NEBELEAC** – Poezii
3. **Mihai Hafia TRAISTA** – Poezii
4. **Nicolae CORNESCIAN** – Sufletul spart
5. **Ion COZMEI** – Supus grădinar din icoane cerești
6. **Aurel Maria BAROS** – Noaptea în care mi-am pierdut mințile
7. **Mihai Hafia TRAISTA** – Primele dureri, Bunicul
8. **Dan MOLDOVAN** – Oameni și locuri
9. **Ostap BORODAI ȘANDRU** – Secvențe di Dikanka lui Gogol
10. **Pavlo TECENA** – poezii traduse de **Silvia ZABARCENCU**
11. **Lina KOSTENKO** – poezii traduse de **Ștefan TCACIUC**
12. **Yuri ANDRUKHOVYKCH** – Stas Perfețkyi se întoarce în Ucraina – prezentare și traducere **Paul ROMANIUC**
13. **Vasyl SIMONENKO** – Nunta lui Opanas Krokva – traducere **M. H. TRAISTA**
14. **Dumitru CORENIUC** – Urături către (a)micii și mării mei iubitori de umor

MANTAUA LUI GOGOL

Revistă trimestrială de literatură, artă și cultură

Editată de:

Asociația Cultural Creștină a Ucrainenilor din România
«Taras Șevcenko»

ISSN 2248 – 1192

ISSN-L 2248 – 1192

REDACTIA

Redactor șef: Mihai Hafia Traista
Redactori: Paul Romaniuc, Nicolae Cornescian, Ostap Borodai Șandru, Mihai Paul Țifrac
Redactor artistic: Irina Moisei
Fotograf: Dan Moldovan



În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate sub semnătura proprie.



Materialele se trimit numai în format electronic, cu diacritice. Corectura nu se face la redacție.



Revista se difuzează direct prin redacție în sistem ramburs.

ADRESA REDACȚIEI:

Str. Măgurei, nr. 1-5, bl. D1, sc A, et. 2, ap. 47, sect 5, București
Telefoane: **0730963670 / 0761124607**

E-mail: mantauluigogol@gmail.com

MIHAI NEBELEAC – UN STRIGĂT AL TĂCERII

MIHAI HAFIA TRAISTA

*«Ne legănam în dor de ducă
pe prispa visului de ieri,
privind uimiți spre sticla rece
cum ning petalele de meri.
Și ne-ntâlnim cu zei de iarbă
Lângă clopotnița din sat
Când ne simțim sub tălpi țărâna
Din cei pe care i-am uitat...»*

Mihai Nebeleac

Anul acesta, Mihai Nebeleac ar fi împlinit 60 de ani, dar n-a fost să fie... La 20 februarie 2003, legănat «*de un dor de ducă/ pe prispa visului hoinar/ apoi plecând spre nu știu unde/ privind spre lună tot mai rar*». Mihai Nebeleac a plecat dintre noi, spre a rămâne POET o moarte întregă, cuibărit pe veci în palma de pământ a Ronei, ca un mag venit din alte vremuri. Așa a și rămas în sufletul nostru, a celor cărora timpul ni se pare a curge îmbătrânit, fiindcă o rotiță a ceasului din vechiul turn a fost ruptă de vânt ori de iarnă...

Poetul și prozatorul Mihai Nebeleac s-a născut la 17 ianuarie 1949, în comuna Rona de Sus, județul Maramureș, într-o familie de țărani. «*M-am născut între munții albaștri/ din aleanul cântecului de oier,/ pe unde timpul șerpuiște într-una, doar în răsufări de primăvară/ apropiindu-se cu sete/ de cofa cu apă rece/ pe unde ierburile zboară/ tot printre șiruri de cocori...*», va scrie într-una din poeziile sale, despre locul său de naștere, alfa și omega scurtei și neliniștitei sale vieți: «*Aici este liniștea nașterii mele,/ aici este soarele plopilor mei,/ aici începe urcușul/ drumului meu către stele!..*»

Drumul către stele al poetului, ajuns el însuși o «stea» a literaturii ucrainene din România, s-a dovedit a fi nedrept de scurt și deseori un greu «urcuș». După terminarea școlii elementare din satul natal, unde-l avea profesor de limbă și literatură ucraineană pe prozatorul Ivan

Fetiko, – nu bănuiau, niciunul dintre ei, că într-o zi vor deveni colegi de condei în literatura ucraineană din România - Mihai Nebeleac urmează cursurile secției ucrainene a Liceului «Dragoș Vodă» din Sighetul Marmației unde, după cum notează Ion Petrovai, în medalionul dedicat poetului, din lucrarea sa «Valori culturale ucrainene», «...leagă trainice prietenii cu viitori poeți Gh. M. Bârlea, Ion Petrovai, Echim Vancea, Marin Slujeru, cu gazetarii Dragomir Ignat și Florentin Năsui, cu etnologul Mihai Dăncuș, pictorii Aurel Dan, Vasile Bârlea și alți viitori oameni de cultură».

Din 1967, Mihai Nebeleac devine student al Facultății de Limbi și Literaturi Slave din cadrul Universității din București, secția ucraineană. «Din acei ani efervescenti, fostul student își amintește de mulți colegi dragi, ca Ivan Covaci și Mykola Corsiuc, și vorbește cu emoție despre iluștrii săi profesori, precum Matei Călinescu, Sorin Alexandrescu, Vera Călin, G. Mihăilă, I.C. Chițimia, Nicolae Pavliuc ș.a. După absolvirea facultății, până în 1974, poetul activează în cadrul Institutului de Lingvistică al Academiei Române. Fire puternic interiorizată, acest ilustru fiu al Ronei de Sus a revenit acasă ca profesor de limbă și literatură ucraineană, părăsind Bucureștiul, dar rămânând profund recunoscător facultății pe băncile căreia s-a format ca om și scriitor.», scrie același Ion Petrovai. Debutează cu versuri în ziarul «Novyi vik» încă din timpul studiilor liceale. Debutul editorial are loc în 1972 la Editura Kriterion cu volumul de versuri «Krynyți moi oeci» («Fântânile ochilor mei»), despre care Stelian Gruia scrie: «În versurile sale, Mihai Nebeleac se definește ca un mesager al locurilor natale, cu bogate tradiții folclorice, cu oameni puternici și înzestrați cu cele mai nobile trăsături spirituale. Versurile tânărului poet ucrainean se desfășoară într-o imagistică debordantă care își trage seva din folclorul

maramureșan. Ciclurile de poezie erotică ale lui M. Nebeleac se caracterizează printr-o înlănțuire a existenței omenești cu aceea a regnului vegetal, ale căror destine se contopesc sub greutatea obsesiei timpului și spațiului».

În 1974, Mihai Nebeleac debutează și ca prozator, cu romanul «Lorana», povestea unui tânăr ce trăiește o triplă dramă: a tatălui, care a cunoscut ororile războiului, a iubirii, în toată complexitatea ei, și a unei boli incurabile care îl va duce la pieire. «Lorana» are meritul de a fi și prima încercare de abordare a acestui gen în literatura ucraineană din România, pentru care Mihai Nebeleac a obținut premiul Uniunii Scriitorilor din România, singura organizație din care a acceptat să facă parte.

În 1978 apare cel de-al doilea roman al lui M. Nebeleac «Liubov do blyjniho» («Apropelui dragoste»), care în 1987 cunoaște și o variantă în limba română, datorată Lianeii Ivan-Ghilă, prefațată de același Stelian Gruia. Tema războiului revine și în acest roman, iar spațiul în care se desfășoară acțiunea cărții este același în care autorul a văzut lumina zilei, a trăit și a apus înainte de vreme. Prefațatorul cărții, Stelian Gruia, prezentând varianta în limba română a romanului, este de părere că «prin densitatea epică și ineditul situațiilor dramatice, romanul lui Mihai Nebeleac se impune în scrisul ucrainean din țara noastră ca o realizare de autentică valoare».

«Satul din narațiune este așezat între dealuri împădurite, cu oameni oropsiți de viața grea pe care o duc, ce își câștigă pâinea cea de toate zilele muncind din greu, efort care însă, nu i-a mutilat moral și spiritual, sunt iubitori de dreptate, resping tot ce duce la nedreptate socială și vrajbă.

În lumea personajelor acestei construcții epice dăinuie umbra unor eroi legendari ai spațiului natal – oieri, lucrători la pădure și agricultori, însuflețitori ai unor datini și obiceiuri ce diferă foarte puțin de la o așezare la alta, chiar dacă satele Țării Maramureșului sunt locuite de etnii diferite.» (I. Petrovai, «Multiculturalism în Țara Maramureșului», pag. 184-185). Timp de peste un deceniu, asupra lui Mihai Nebeleac se lasă tăcerea. Scriitorul își urmează însă drumul, scriind în continuare, astfel că în 1990 publică volumul «Nespoki Vesny» («Neliniștea primăverii»), purtând evident semnele maturității poetului. În 1993, criticul

maramureșean Augustin Cozmuță, scriind într-un moment aniversar din viața lui Mihai Nebeleac, vede în persoana acestuia pe unul dintre «...cei mai talentați și apreciați scriitori de limbă ucraineană din România». Ca o recunoaștere a valorii creației poetului, câteva dintre poeziile lui au fost incluse în antologia de

poezie modernă din Diaspora ucraineană, «Dincolo de tradiții», apărută la Toronto, Alberta. Dar până să ajungă în Canada, versurile sale au cunoscut versiuni în limbile maghiară, germană și sârbă, semn că poetul este unul dintre cei de excepție. Mihai Nebeleac avea multe proiecte interesante și manuscrise pregătite pentru tipar, cum ar fi romanul «Tristețea marilor zăpezi», anunțat de autor în 1996, cât și volumul de poeme «Nepermisele iubiri», dar timpul nu a mai avut răbdare și Mihai Nebeleac s-a stins la o lună după ce și-a sărbătorit împlinirea vârstei de 54 de ani. Printre ultimele poezii scrise de Mihai Nebeleac se numără și poezia «Dor», care se încheie cu această strofă:

«Ne legănăm în sinea noastră/
curmând tăcerea unui joc/ și ne-ntristăm
iubind stejarii/ în care crucile se coc».



Cărțile scrise de Mihai NEBELEAC



Mihai NEBELEAC

MONOLOG

Frumoasa mea, vreau mîna ta să-mi dai.
Întinde-o-ncet, cu grijă, către mine.
Vreau pulsul tău să ți-l reglez cu-al meu,
întinde-o, hai, să nu-ți fie rușine.

Ținîndu-te de mîna vreau să știu
de ce cresc brazii falnici fără veste?
De ce lumina lunii în târziu
se face ghem de fragedă poveste?

De ce Gutfiul stins cum e acum
e luptă pentru mine și chemare?
De ce pădurea nu-mi cere uium
cînd sînt legat de ea cu o sărutare?

Frumoasa mea, vreau mîna ta să-mi dai
cu gînd înalt de grău și de secară,
cu prunci voinici de Anul Nou născuți
în vis duios de mamă și de țară.

De ce suntem nenorociți acum?
De ce ne bem poșirca din uiagă.
cînd noi avem atîtea prune-n sat
și avem atîta brînză în desagă?

Frumoasa mea, tu iartă-mă acum,
e timpul mîna să ți-o iei din mîna,
prevăd zăpezi umbrite de mult fum,
nemernicele vremuri ne-amîna...

BALADA PENTRU UN SEMN DE CARTE

Se petrec pe lume grave perturbații,
ne iubim, frumoaso, numai din priviri

căci ne cheamă roua celor duși în spații
să cădem vremelnici-n zeci de trandafiri.

Călăreți sălbatici trec pe drumul sării
vînturînd iubirea prinsă la oblînc,
noi privim nostalgici steaua încercării
și ne duce unda lină spre adînc.

Ce ne-am face totuși dacă am fi departe
și am privi cum zburdă timpu-n calendar?
Ține-mă frumoaso, ca un semn de carte
să nu zboare jalnic vremea în zadar.

Călător de-o clipă căutînd durerea,
mă răzbun ca prostul pe strămoșii mei
care cu răbdare mi-au strunit averea
și m-au dat ca slugă veșnică la zei.

Ține-mă, frumoaso, să nu plec departe,
Despletind mesteceni să iernez la voi,
Adunînd cu grijă clipele nesparte
Să devin ceasornic celor cu nevoi.

BALADA UNUI MIEZ DE IARNĂ

Soției mele Doina Rodica

Lin se lasă iarna iarăși peste datini,
noi privim, frumoaso, geamul înghețat,
cununând noblețea clipelor din patimi
calculăm zadarnic ce avem de dat.

Ne colindă pruncii pragul cu uimire
că străbatem iarăși largul univers,
ignorând aiurea unica sclipire
care e țărâna unui fraged vers.

Brazii se înclină la sărutul nopții
prin miros de cetini și iz de-nalt,
ne așteaptă zeii la genunchii porții,
noi fiind copiii unui vast regat.

Unde ninge harnic, slobod pe distanțe
Cînd trosnesc chitucii-n soba de demult
Iar în grăul pîinii înflores speranțe,
Ghemuind credința zborului trecut.

Dă-ne, Doamne, iarăși urători pe prispă
și să ningă slobod într-un fel de divin,

zburdă veșnicia într-un miez de clipă
inundând pământul cu miros de vin...

BALADA VÂNĂTORII

Îmi ninge-n suflet dorul de plecare.
Atîta iarnă-î, Doamne, împrejur
că mă-nfior la jalnica chemare
întru speranța bunului augur!

La cerbi găsec trofee de tristețe
și țipătul pădurii-n necuprins;
în suflet port cătușe de blîndețe
care-mi îndeamnă gîndul spre abis.

Ogoaie-mi, Doamne vrerea care crește!
Simt cum îngheață seva în copaci...
Apăs pe vreme. Clipa se răcește
și se prelinge sînge pe trăgaci...

Apoi e totul: vrere ori neștire.
Ne re-ntîlnim la stîna unui baci;
îmi place viața, sunt darnic în iubire
dar mai apăs odată pe trăgaci...

Se lasă noaptea. Timpu-i de plecare.
Nu spui nimic. Te străduiești să taci.
Pădurea doarme sau și-a pierdut suflarea
privind cum curge sînge pe trăgaci...

POEZII TRADUSE DE STELIAN GRUIA

DOINA

Prefă-te în pasăre albă
și zboară numai pe-aproape,
iar eu voi fi așteptarea
la puntea veche peste rîu.
Acolo să-ți fie popasul
și uită-te la mîinile tale
și caută-n tremurul lor
spasmele de vînturi
întru gonirea tristeții
și uită-te la călăreții albi,
la soarele lor din priviri.
Prefă-te în pasăre albă
și zboară numai pe-aproape,
pe unde se află durerea
și vino în mare grabă,

pe-aproape de cuibul pustiu,
din nukul pustiu
și primăvara ți-o cheamă
în valea tristeților tale...

ESENIN

Mesteceni, ierburi, toamne leșinate
C-un mînz ce prins-a viață-n caravană
Și tîmplele de mamă, de visuri argintate,
Cu jalea Europei într-un blestem de rană.

Mesteceni, ierburi, iubiri în semitonuri,
O viață îndesată într-un pocal de noapte
America și dansul, și zvonuri după

zvonuri,
întoarcere și lacrimi- pe prispa mamei
șoapte...

Crîșme, Isadora, moarte, despărțire,
A lui Kacealov cîine, apă răcoroasă,
O clipă de tăcere. Mi-i jalea mii de fire,
Iar Moscova-i cu vodcă, tăcută
și pietroasă.

Mesteceni, ierburi, toamne leșinate
Iar jalea-mi este clocot de tăceri-durere,
Văzui în vis Parisul pîlind pe întunecate.
Rusia în picioare, cu prapurii-n tăcere.

Mesteceni, ierburi, la Riazin, în zori,
Un vagabond, o mamă, înlăcrimată fugă,
Un strigăt scris cu sînge și fără de fiori,
Și anii, netrăiți... prostimea tot îndrugă...

MOARTEA UNEI NOPTI

A murit o noapte
cu plînsese negre
și s-a născut un prunc!

S-a născut un prunc!

S-a născut un cer,
Un soare
Și flori.

S-au născut mulțime de pietre,
Mîini s-au născut,
O inimă.

Mihai Hafia TRAISTA



**NICIODATĂ
PIETRELE**

Niciodată pietrele
nu vor atinge
sânii fecioarei,
niciodată pietrele
nu vor strânge
coapsele femeii,
niciodată pietrele...
Niciodată!

Într-o seară
Manole, meșterul,
s-a îmbătat (bietul),
uitând s-o mai zidească
pe Ana,
după cum sta scris
să fie.

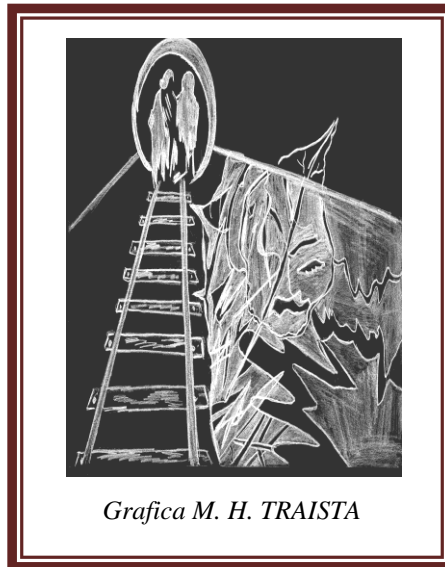
(de spaimă)
Cei «nouă meșteri mari,
calfe și zidari»
fugiră care-n cotro.

(de supărare)
Ana
fugi și ea
cu un crai
dintr-o altă legendă.

Au mai rămas
doar pietrele
și Manole.
El, Manole,

se jură
în fiecare dimineață
(la cântatul cocoșilor)
că odată și odată
tot o va zidi
pe Ana,
dar ele, pietrele,
nu-l cred.

Pietrele știu
că niciodată...



Grafică M. H. TRAISTA

**ÎN GENUNCHI CA
NIȘTE UMBRE**

... cuvintele sunt de prisos
gândurile la fel.
atunci – să bem!...
căci se poate întâmpla
să treacă pe lângă noi
cu lanțul rupt

un câine zâmbind
iar nouă în afară de poezie
și umbre...
nu ne-a mai rămas
mare lucru.
să discutăm despre
umbre...

nu are sens.
atunci – să bem!...
ascunzându-ne
lacrimile într-un
surâs dureros
până nu a sfâșiat nimeni
această noapte de toamnă
până timpul nu ne-a luat
peste picior visele.
vom bea!...
în genunchi
ca niște umbre...

PEISAJ DE IARNĂ

pictorului Aurel Dan

pe poteca dintre suflet și
biserica
din deal
renășteau strămoșii
(tăcerea de dincolo
de cruce al turtelilor ninse)

iernilor nevinovate
albul i se supune
luminii, pe funii
de clopot coborând cerul

(truda și credința).

Înghețate lacrimi pe obraji
Țăranului,
iernile tristelor
biserici,
Târgul, ulițele satului...
sărbătoare,
porți de stejar
și fântîni
așteptînd scurgerea
veacului
amintirea.

Clopotele tocmai
se întorceau
către sunet.

Nicolae CORNESCIAN



SUFLET

și uit că tu ești...

aceeași toamnă ne desparte gânduri
străini suntem octombrie uitat
primesc scrisori rugină e în rânduri
în lacrimi simt un suflet înghețat

tac pentru tine sunt doar o trădare
aceste nopți cu iz din alt destin
tu risipește-mi umbra mea de sare
în ploaia cu nuanțe de venin

din amintire lasă-mi doar o șoaptă
cât speri să vin și uit că poți să fii
suflet străin ce suflet stins așteaptă
în toamnele tăcerilor târzii

nici nu știu dacă ești

noiembrie... rămân tăceri risipe
frunze pe inimi zbateri de-mprumut
trec pentru tine pentru alții clipe
de ploi golindu-mă de suflet ud

întinde-mi mâna amintește-mi încă
atingeri reci de serafim rănit
n-am să respir tăcerea ta adâncă
va-ntoarce toamnei cerul gol lichid

o rariște de umbre o migrare
te va uita în zbor fără contur
tot ce putea să fie încă doare
în noaptea fără aer când te-ndur

respir...

nu pot să-ndur... distanța noastră
trădează teama frunza crudă
alt tren o ultimă fereastră...
îmbrățișează-mi umbra udă

încă mai pot ploua o vreme
până voi deveni ninsoare
încă mai pot în lacrimi terne
să fac din trupul meu o mare

dar când în fulgi mă vei preface
când marea îmi va îngheța
să nu-mi lași sufletul să-mbrace
haina uitărilor de nea

respir dar inima îngheață
octombrie... îmi e totuna
că trec de halta „Dimineață”
străini rămânem totdeauna

ninsori străine...

nimic n-a fost din ce vroiam să fie
ningea pe căi ferate și nimic
nu mi-a rămas din grea călătorie
simt sticlă-n suflet... e pustiu... e frig

trec trenuri reci prin gările uitate
să mă aștepti nici n-ar mai trebui
revin în toamnă... aripi spulberate
ating aceste brațe pământii

aștept rănit străina-mbrățișare
rugini ce curg în anotimp uitat
e umbra ta în straie de ninsoare
în geamul spart... în tren întârziat

trenuri târzii...

trec trenuri reci prin gări dintre
destine
să nu mai speri... și ulmii se despart
cu suflet smuls vedenii în lavine
văd chipul tău în ultimul geam... spart

dar nu ating nimic din iarna noastră
de gheață aripi nu mă pot opri
tu spulberă-mi iluzia albastră:
o clipă-n drum poți să apari, să fii

te mai confund în orișice secundă
cu pasageri, cu îngerii inepti
privirea-n cioburi de zăpezi inundă
distanțe albe-n care mă aștepți

trec trenuri reci prin gări dintre destine
și ulmii se despart cu suflet stins
a nins cu sticlă-n nopți târzii... doar șine
au mai rămas din drumul nostru nins

sticla...

străină ești... din pasărea
rănită
se scurge zborul ca un
suflet sacru
ploi de rugină umbra mea
strivită
sfârșitul fără tine...
simulacru

dar nu ating tabloul cu
egrete
simt: sticla spartă-n inimă
îngheață

cresc uși de brazi în goluri din perete
nu pot intra străin în altă viață

rămâi acolo într-o altă seară
curg din oglinzi safire niagare
scrie-n zăpadă semnele de ceară:
golul sticlos ne-ntoarce-n depărtare

ploi cu otravă...

n-aș fi crezut că-n toamna mea firavă
vei suporta eternele tăceri
las sufletul în ploaie cu otravă
să-mbrace umbra marginii de cer

mereu de zbateri de lumini învinsă

cu îngerii migrezi spre asfințit
scriu numele-ți pe fiecare frunză
umplând văzduhul verde și golit

văd crugul se divide viscolește
cu lacrimi plouă-n orele târzii
nu știu de ești cât nu te pot cunoaște
și nu mai cred că ai putea să vii

sufletul spart...

uitat să fie drumul ca-n pădure
ulmul pierdut învins de flama frunzei
nici depărtări nu pot să ne îndure
degetu-mi alb atinge alte buze

în altă toamnă ca-ntr-un fel de
moarte
o altă umbră umbra mea sărută
încă rezist știind că ești departe
îndur tăcerea ta necunoscută

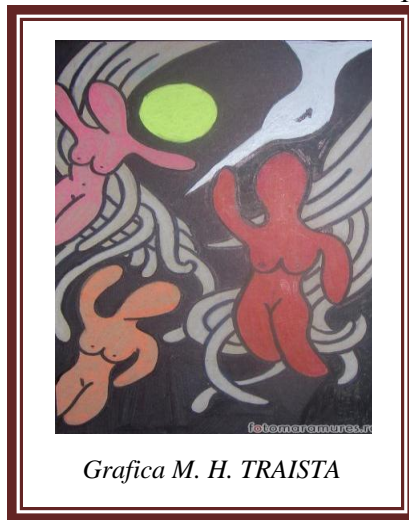
copacii las trupul de lut să-
ngroape în alte nopți când aerul se
stinge
tu niciodată nu-mi vei fi aproape
sufletul tău se sfarmă...
ninge... ninge

ninsori cu venin...

drum spre neant hipnotic vis de viață
desprins în ierni când ai putea să fii
se risipește umbra ta de gheață
cad în genunchi pe cioburi sidefii

de sticlă aripi taie din lumină
și albatroșii-nfruntă valuri reci
de alb nisip azi inima mi-e plină
pe alte maluri în tăcere treci

n-ar trebui probabil să mai ningă
să nu te amintesc strop de safir
un serafim străin acum mă strigă
venin e în ninsoare dar... respir



Grafica M. H. TRAISTA

Ion COZMEI



«SUPUS GRĂDINAR
DIN ICOANE CEREȘTI...»

FRICA DE NEANT

Toată noaptea a fost un
coșmar
apocaliptic somn
în lupta
cu ochiul de taină
fulgerând peste păsări cu aripi
de
sânge
nesfârșite furtuni rotitoare
zbateri de cord
zvâcnet de tâmpole
și urletul călărețului fără cap
urmându-mi cu metalică
umbră
pașii
plutire și spaimă
durere și duh istovit
sângele meu căutând
sâmburele
înțelepciunii
fără odihnă zborul meu
lacom și tremurător sufletul
meu
călăuzind
cu-ntunecate arpegii
coșmarul prelung hohotind
frică de neant
spre ferestrele somnului
mă-ndreaptă

în zori
visul se sparge sonor
la al treilea cântat al cocoșilor.

MIRAJUL OGLINZII

Oglinda se repetă la infinit
sigur există o lume secretă a
oglinzii
pe care noi o intuim numai
există un alt univers
multiplicat
în adâncimea
lăuntrului
de unde lucrurile ne
întâmpină
invers
cu ochiul stâng perforez
lumina din emisfera ta dreaptă
luna răsare de sus
pe un cer răsturnat
punctul din creștetul meu
se face tot mai mic și dispare
ca un tunel se subțiază
copacul pe care-l cultiv în
oglinză
fluvial curge-ndărat
înspre munții de sare
neliniștea mea se multiplică
la infinit
și-mi produce un gol
astronomic
în creier răvășit
caut borna kilometrică 0
ca să nu perturb
legea gravitației inverse
balansul brațului meu
în orchestra de mâini se
preface
tot mai mic
tot mai mic
trupul meu inventează geneza

meditez distonez delirez
într-un alt univers
de iluzii

CUMPĂNA VERII

Când noaptea se apropie
de cumpăna verii
pădurea se închide încet
stelele ating acoperișurile
caselor
și satul se dezgroapă din

memorie
un straniu ecou
mă transportă-ntr-un crater
imens
unde lotul este al meu
unde toate mă strigă pe nume

cireșul prea devreme înflorind
sau podul de fân
unde venea cerul tiptil
să-mi tulbure liniștea
focul în vatră mocnind
și așteptarea neprihănită a
tatălui
carul învelit în porumb
și plânsetul surd
al pădurii de toamnă
casa fumegând
peste prevestirea
molcomă
a binucului
lacrima lunii
acoperind cu tăcere
grădina
și pașnicul vis
privegheat totdeauna de
mama

VISUL FÂNTÂNII

Visul fântânii să-l
tâlcuiești
în fiecare dimineață
sufllarea ei
și neodihna ei de mister
roditoare
rit și clătinarea pământului
născut
din jertfa lui mișcătoare
punct de sprijin în univers
în geografia domestică
a grădinarului
la capăt de lacrimă cerească
răsădit
ca un sfeșnic fermecător
așezat de-a dreapta altarului
scrie cu unghia-n cer
grădinarul
despicând în răsfrângere zorii
fulgeră visul fântânii
cu ciutura-n jos prevestind

enigmaticul dans
al ninsorii
prin sângele meu se înalță-o
fântână
prin inima mea se pogoară un vis
la capătul verii un înger
îngână
porunci de urmat dintr-un
vechi paradis

să nu faci să nu iei să-ți vină
în minte
să nu furi în veci să
cinstești
ferice vei fi învelit în cuvinte
supus grădinar din icoane
cerești

VÂNĂTOARE DE IARBĂ CU CAI

Pregătiți caii, zice domnul
profesor,
La noapte vom da extemporal!
A invadat iarba pășunile noastre,
Pregătiți caii, vom pleca peste deal!

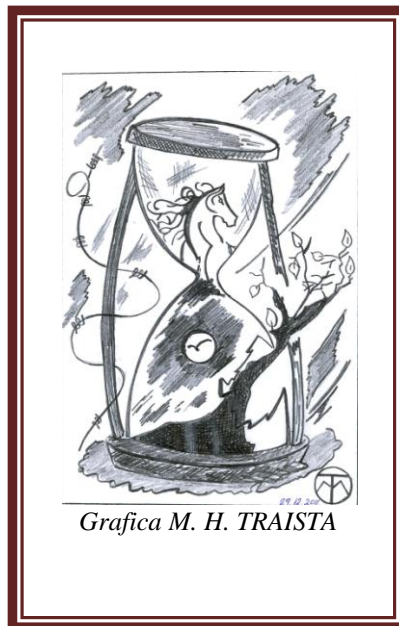
Se încrucișează privirile pe neașteptate,
Prin clasă se strecoară miros de pășuni,
Rând pe rând dispar seraliștii
Să-nvețe pe de rost caii lor înalți și buni.

La ora 11 fix adunarea!
Profesorul anunță subiectul călare:
«Vânătoare de iarbă cu cai.»
Noaptea se sparge în lacrimi amare,

Timpul se-oprește o clipă în loc,
Luna-și tremură chipiul în apă,
Seraliștii triști, cu iarbă în ochi,
Caii lor buni și înalți îi adapă.

Ora se apropie de sfârșit,
Cine va termina primul extemporalul?
Caii nechează cu nările-n vânt,
Ca o baladă se tânguie dealul.

E miezul nopții. În clasă e liniște.
La geam se oprește un cal pintenog.
Profesorul, cu ochelarii pe nas,
Trece pasiv notele în catalog.



Grafica M. H. TRAISTA

Aurel Maria BAROS



**NOAPTEA ÎN CARE
MI-AM PIERDUT
MINȚILE**

De când e calul cal
- te-nvață bătrânește îia
care știu -, a fost lăsat să
primească poruncă din
gura omului. Să fie blând ca un prunc și să
asculte cu credință.

În schimb - afli tot de la ei -, știe să
scoată cu dibăcie sufletul din om ; adică, de
cum ajunge sub mâna lui, îl pune la
slugăreală, ca să înțeleagă și el cum se
plătește supușenia.

Toate acestea - care le-au fost scrise
în frunte amândo-rura -, prietenia și, în
același timp, ura care leagă calul de om cât
timp viețuiesc împreună, ies la iveală cel
mai ușor la vreme de război. Fiindcă atunci,
fără vreun jurământ pe viață și pe moarte,
sunt dați unul în grija altuia.

Așa or fi cheștiile astea. Dar tu n-ai
treabă cu dibăcia, cu supușenia sau cu vreun
jurământ, ce mă-sa.

– Băi bîieți, bă ! Calul e ca un frate !
zicea locotenentul ; o lua întruna de la capăt
; el era cu *pildele*. Bă, țineți minte : să nu-l
înșelați niciodată !... Pentru că, altfel, la
nevoie, tot ca un frate vă vinde și el !

Fir-ar mama ei a dracului să fie de
treabă !... Noroc că în noaptea asta nu i se-
mbulzeau cuvintele-n gură. Nu știu, a primit
ordin, a dat ordin, sergentul ne-a scos afară.
Crivăț de crăpa nuca-n buzunar.

Când am ieșit, ceilalți așteptau în
potcoavă, bombănind. Se auzea parcă din
cer un glas aspru - nu putea fi decât glas de
sergent major : certa vreun soldat.
Vânticelul care se pusese pe la amiază
spulbera și acum zăpada mărunță, țiuind
printre case ; îi albise pe-o parte. Cât să sugi
ca un șarpe din țigară, nu mai mult, a apărut
și locotenentul ; avea obrazul vânăt :

– Băieți, dăm o raită !... Călcăm
pădurea din față, înaintăm douăj'de
kilometri și ne întoarcem pe sub poalele ei,
prin dreapta. 'teles ?... Cinci minute ! Să fiți
în șa !

Unii și-or fi făcut semnul crucii, ca
la precestanie ; și-au fă-cut ; alții, printre
dinți, au mormăit înfundat. Ceas n-avea
nimeni. Era timp doar cât să pipăie
încheieturile cailor, splina; să-i mângâie, în
semn de iertare, și să le rupă traista de
grăunțe de la gât.

Grupul de călăreți a pornit apoi în
ropot de-a lungul caselor ; caii, mai nimic
nu-ți trecea prin minte, băteau trap îndesat ;
cozile-n vânt, nu-i lua nimeni la pinteni.
Murga locotenentului, suplă, de un negru
lucios de Jegălia, în frunte ; și se părea că
are coada-nnodată. Iapă tânără, înfiptă bine
pe picioare, nefătată încă ; pas frumos, întins
: juca, nu mergea. El parc-ar fi călărit
întunericul.

O lungime mai în spate, roibul
sergentului, cu hățul întins pe grumaz, să nu
taie calea iepei. și-n urmă, alți nouăsprezece
cai ; stăpânii în șa, îi țineau din scurt.

Până sub acoperișul pădurii, la
lumină cum ar veni, dacă lumină era-n bezna
aia, tropăiră peste miriști. Pe urmă, di-
naintea lor, se scurseseră ca din noapte niște
copacii - stejari groși trebuie să fi fost,
bătrâni, de piatră seacă ; rar să fi călcat
picior de om între ei ; lupii poate-și făcuseră
vreodată potecă prin desișurile alea
neguroase sau alte sălbăticiuni. Nici vântul,
nici crivățul nu răzbăteau bine printre
trunchiuri ; se rupeau sus, în vârfurile
pomilor, șuierau straniu ; dacă n-a-veai
treabă și-ți plecai urechea, o jale adâncă
frământa pădu-rea. Doar gerul năpraznic se
lăsa în jos, prin ea. Iar păsările, dacă s-ar fi
aninat cumva de cu seară pe vreo creangă,
acum s-ar fi prăvălit la pământ ca niște
sloiuri de gheață. Așa e când treci printr-o
pădure, te gândești la păsări.

Începuse să mă ia cu tremurat, să mă strângă ; oh, da' ră-dea la obraz, auzi ! ; mâinile mi se-nclăștaseră pe dârlogi. Ger, în draci, ce mai ! Pădurile-astea, dacă rămâi mult timp locului, cresc pe nesimțite și nu mai poți să ieși afară din ele. Se-ncolăcesc pe tine.

Dar călărimea intra pe sub coroanele rămurose ale stejarilor, în pâcla tot mai deasă. Locotenentul n-o fi avut teamă, fiindcă înainta la pas ; nu vedea, dacă nici eu nu vedeam, măcar așa, aiurea, coama calului. Niște alea, niște crengi uscate, pârâiau sub copite, frunzele răvășite scoteau un ecou vuitor sau era numai crivățul care urla și mai tare sau se mai auzea și altceva ; tremura carnea pe om, vorba tatii, și pe dobitoc, bietu' tata.

“Dacă ascuți, crește părul pe tine !” se gândea locotenentul, ciulind-și urechile, uitându-se orbit înaintea ; el trebuia să prindă la timp acele zgomete nefirești, care - amestecate, desprinse din vacarmul ăla nenorocit - ar fi semnalat prezența cuiva străin de codru.

Pe nesimțite, murga se opri, de parcă ajunsese la locul stabilit. Așteptară, deci, amândoi, neclintiți ; și ceilalți călăreți încetaseră orice mișcare. Se-auzea doar vântul și trosnetul pă-durii.

Locotenentul o struni atunci, îndemnând-o ușurel să ia pas. Iapa se afla însă ca în fața unui zid : sforăia pe nas, încetișor, îndărătnică, neliniștită, bătea pe loc din copite. “Să știi că nu se codește calul degeaba ! A simțit ceva !” Trase de dârlogi, dădu pinteni.

Murga zvâcni, cu gura tăiată de zăbală ; dar nu înainte : se ridică pe picioarele din spate și necheză, încordată. Atinsese ceva cu picioarele de dinainte, în cădere !... A răsu-nat chiar și un sunet sec, necunoscut... Simțise asta foarte clar.

Scăpă atunci foc automat ; aproape imediat, răpăiră și puștile celorlalți. La flacăra lor putură să vadă, preț de-o secundă, ce se afla pe-alături. și se cutremurară din adâncuri : jur-împrejur, atârnav din copaci, înțepeniți în funii, pământii, zeci și zeci de oameni !... În niște uniforme cenușii... Se uitau cu ochii lor holbați, lucitori, întorși pe dos, scurși, se uitau la ei și rân-jeau... țepeni... Atârnav țepeni de niște funii !... Spânzurați !

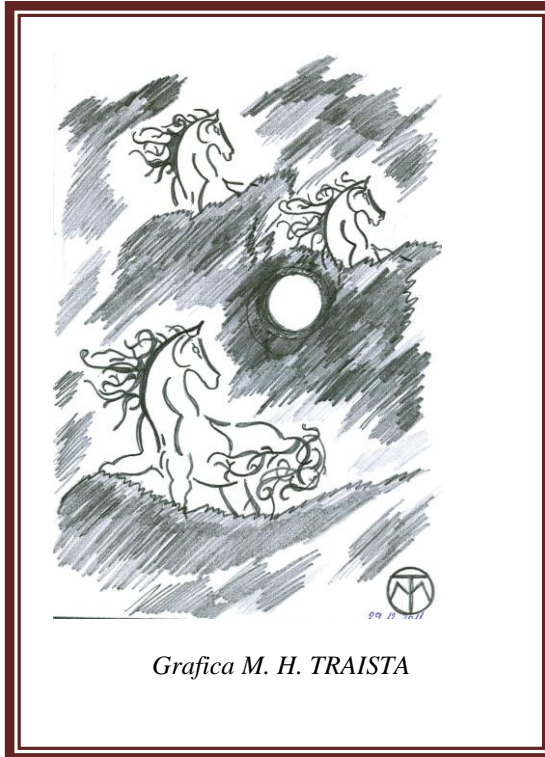
Apoi, crăpaseră și norii, să se vadă mai bine... Sau, poate, creștea pădurea și-i apropia tot mai mult !

... Locotenentul și corpul său de cavalerie s-au întors în tabără spre zori. În afara lui însă, doar nouă inși – rămași în toate mințile - se mai țineau călări.

Ceilalți, ca să fie salvați, fuseseră aduși de-a curmezișul șeilor, făcuți covrig, cu mâinile legate de picioare, pe sub burta cailor. S-a aflat atunci că ailalți, armata din față, spânzuraseră mii de soldați în codrul de stejari dinspre răsărit.

Iar ei tocmai acolo nimeriseră : într-o pădure de spânzurați. Noroc cu caii, altfel nu-i mai vedea nimeni vii.

*(Fragment din romanul
«Calea dragostei și-a morții peste care treci
odată»)*



Grafica M. H. TRAISTA

Mihai Hafia TRAIȘTA

PRIMELE DURERI

Se zvonește prin tot felul de zăpisi și pisanii prăfuite, precum că eu Mihai întâiul și singurul prunc și domn al curții părintești dintr-un mic cătun din Maramureș, m-aș fi lumit în anul Domnului unamienouășuteșazecișicinci, într-o dimineață vestită de cocoșii bunicii Maria, în mijlocul lui cireșar, când cireșul păsăresc al aceleiași curți, plângea cu lacrimi de cireșe înrouate.

Bunica Maria spunea, că de fapt, eu am început de acolo, de unde s-a sfârșit tăcerea, ca un răspuns al Maicii Domnului, la o rugă lungă de douăzeci de ani, al celei sterpe, devenită născătoare de prunc.

* * *

Trei primăveri la rând, cireșul păsăresc, beat de fericire, ninge păsărește peste capul meu bălai, cu dalbe flori de ie al neînceputelor fecioare, iar în a patra primăvară, barda, poate prea ascuțită, a tatălui meu, mușcă căinește din lemnul de culoarea cerii a dragului meu prieten. Astfel a fost săvârșită prima durere, pe care am înțeles-o ceva mai târziu citind «Moromeții» lui Marin Preda.

* * *

Cea de-a doua durere s-a săvârșit atunci când tata împreună cu unchiul Vasile, vărul mamei, s-au suit pe acoperișul casei noastre cu dranițe înnegrite de fum, și au început să-l descoase. Peste două ore, coboram din podul casei noastre fără de acoperiș. Aveam buzunarele pline cu ouă de vrabie sparte și ochii plini de lacrimi.

Pe a doua durere am înțeles-o, abia după ce ne-am mutat în casa nouă cu ferestre mari și podele albe din scândură de brad.

Cea de-a treia durere nu s-a lăsat așteptată prea mult. A venit odată cu

moartea unchiului Andrei, soțul mătușii Ana, sora mai mică a tatii. De altfel această moarte a fost prevestită printr-un vis, pe care-l visase mama, și pe care i-l răstălmăcise bătrâna Anastasia. Unchiul Andrei era un fel de vedetă a satului, deoarece câștigase la «Loz în plic» o mașină, «Dacia 1100», imediat după ce a coborât în satul nostru, dintr-un sat de sub munții Maramureșului. Era foarte tânăr când pădurile Reșiței i-au cerut viața drept tribut, cum aveau să ceară, ceva mai târziu, pădurile Herei viața vărului meu Vasile, iar pădurile Parângului viața vărului Ilie. Cum, de fapt cereau toate pădurile din toate vremurile. Unchiul Andrei lăsase în urma lui trei copii foarte mici și o văduvă tânără, care se va mai recăsători de câteva ori.

Cea de-a treia durere – MOARTEA, nu am înțeles-o nici până-n ziua de azi, dar în schimb sufletul meu de copil se obișnuise cu durerile.

RUGĂCIUNEA MOȘULUI ION

(Monolog)

«Tatăl nostru Carele ești în ceruri... Ia uite ce de fân ați scos din iesle! Mânca-v-ar lupii de dihanii să vă mănânce! Că hăbăuci mai sunteți, v-ați tontit de totul totului! Iar tu Ioane dă cu coasa până la a șaptea nădușeală, după fiecare fir de iarbă, iar voi?!... Sfințească-Se numele Tău... Nu, așa nu merge Daru, n-o să fie după tine fātu meu! Dacă te mai prind că scoți fânul cu coarnea o să rozi ieslea goală mai ceva ca vaca Ștefoaiei și nu te mai uita cu ochii ăia la mine că pun biciul pe tine! Vie împărăția Ta... Ia picioru', Cheșa! Uită-te ce fân mândru și proaspăt de-mi vine mie să-l mănânc, iar ei... E-e-e bată-vă norucu' să vă bată, că v-ați jupănit de tot! Nu vă mai pun nimic în iesle, nimic! Înțelesu-m-ați?... O să rageți de foame ca cerbii în luna lui brumar

și atunci oi vedea ce o să faceți... Facă-se voia Ta... Ia ridică și tu Daru picioru'! Cu cine vorbesc, Daru? Ia uite cum v-ați umflat burțile! Ați îmbucat pe săturate, iar restul... pe jos. Precum în cer, așa și pe pământ... Ehei, dacă v-aș hrăni numai cu păpușoi și ferigă, cum își hrănește Iliia Buruiană juncanii, atunci aș vedea dacă ați mai scoate fânul din iesle, ha?... Pâinea noastră cea de toate zilele, dă-ne-o nouă astăzi... Musai să merg mâine după sare, măcar două trei droburi să aduc, că pe astea în două zile le lingeți, linge-v-ar găzdușagul de hoțomanii moșului. S-au viclenit slătinarii și cer pe un drob de sare... mai ieftin dă Mendel piperul. Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri... Iar acum hai la adăpat – adiii! Mișcă-ți fundul Daru! Ia uite ce apă!... Mai limpede ca oglinda, adiii, adiii, iar eu o să mă spăl până beți voi. Și nu ne duce pe noi în ispită... Brrr ce apșoară rece! Ci ne izbăvește de cel rău... De câte ori i-am poruncit Varvarei să pună aicea un ștergar, dar degeaba. Uite am bătut și un cui, iar ea... Că a Ta este împărăția... Bea Cheșa, bea nu te holba la mine, că până la prânz e mult, iar ogoru-i lung ca o zi de post și pământu-i tare că nu a mai dat bunul Dumnezeu ploaie. Și puterea și slava... Ne ajută El drăguțu' și până la ujină gătam de arat... al Tatălui, al Fiului și-al Sfântului Duh... Iar deseară o să cosesc iarbă proaspătă și o să amestec cu fân uscat, să vedeți ce bunătate!... numai nu care cumva să vă prind că scoateți din iesle că... Acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Un fir dacă gălesc pe jos nu vă mai dau și o să roadeți ieslea mai rău ca vaca Ștefoaiei și pe urmă o să vedeți că moșu' Ion nu glumește, așa să știți!...»

BUNICUL

Soarele se rostogolea pe cer de-a dura aruncând, pe furiș, printre frunzișul

nucului valah câte o otheadă în curtea noastră. Noi, eu cu Ionică, încercam să prindem cu privirea, iepurașii strălucitori ai razelor de soare ce săreau de pe o frunză pe alta.

«Soarele este gospodarul ceriului», ne spunea de multe ori, bunicul Niculae purtând pe umerii săi gârboviți istovirea dimineților, în care asculta șuieratul coasei prin iarba înrourată.

«Acuma doarme, a istovit și se odihnește un pic, voi mergeți colo sub nuc la umbră și jucați-vă!», ne-a spus mama. Avea ochii plânși și părul despletit.

«De ce ești tristă și cernită, mamă?»

«Hai, hai mergeți și jucați-vă, bunicul doarme», ne-a șoptit tristă. Iar noi eram veseli și am fugit să scoatem turma de nuci verzi, la păscut. Ce-i drept bunicul ne certa: «E păcat să rupeți nucile verzi».

Dar bunicul dormea, iar noi pășteam nucile și ne uitam pe furiș spre spre pârleazul răstignit, peste care tot treceau spre curtea noastră femei cernite. Toate erau cernite și triste, iar noi eram veseli.

«Bă-r-r, bă-r-r, bă-r-r oiță, bă-r-r!»
Mânam, turma la adăpat, iar de după casă
«Cioc- boc, cioc-boc, cioc-boc...»

«Meșteresc o căsuță pentru bunicul vostru», ne spuse zâmbind foarte trist, nenea cu barbă, ținând în mână un ciocan, deși noi nu l-am întrebat nimic.

«Minte, hai să plecăm de aici!» Mă trase de mânecă Ionică.

«Ce fel de căsuță e aceea... fără uși, fără ferestre?...»

«Ha-ha-ha!.. Am râs veseli. E un joc de-al lor. Tare ciudat se mai joacă oamenii mari» îmi explică Ionică și fugirăm la turma noastră de nuci.

Până se trezește bunicul, ne vom juca pe săturate.

«Bă-r-r, bă-r-r, bă-r-r oiță, bă-r-r!»

Mânam, turma la adăpat, iar de după casă
«Cioc-boc, cioc-boc, cioc-boc...»

Dan MOLDOVAN

OAMENI ȘI LOCURI

Precum sunt poeți ai generației '70, '80, 2000 și mai știu eu care, tot așa și meșterii populari marmațieni se stratifică pe generații, se hrănesc cu ambrozia străbună, trăiesc cu un ochi în trecut și cu celălalt în viitor spre disperarea folcloriștilor și etnografilor care nu reușesc să claseze odată și odată dosarele cu tradiția ori chiar cultura tradițională de la orașe și sate; cam așa se prezintă noua generație de meșteri populari marmațieni: cărți de vizită, bloguri, site-uri, rețele de socializare, pliante, etc, etc. Dar dincolo de hainele lumești meșterii populari ai noii generații rămân ancorați în viața comunităților din care fac parte iar Grigore e unul dintre ei, a învățat cum e cu lucrul lemnului la școala de arte și meserii dar mai ales prin bătătură, de la unul sau de la altul dintre bătrânii satului; și a mai învățat să grăiască cu turiștii, să-și prezinte munca într-o încăpere anume desemnată, să facă lucrări la comandă pentru clienți de peste mări și țări după poze, descrieri ori desene; una peste alta de la meșterul din Săcel poți cumpăra o mulțime de obiecte decorative din lemn de inspirație țărănească, de la platouri la fuse cu zurgălăi mai ales, Grigore nu a uitat că e bine să ai mereu la îndemână un rând de haine tradiționale, un păhăruț de pălincă de pe fus ori scăriță și un zâmbet de bun venit; dacă e nevoie, meșterul știe și poveștile satului iar unde e musai nevoie de ajutor, badea Țulean, tatăl meșterului e mereu binevoitor și gata să



Foto Dan MOLDOVAN

contribuie la conturarea variantei originale a poveștii; așa se face că am adus frânturi de povești marmațiene și de prin părțile Săcelului, estul extrem al văii Izei, locul unde începe sau poate că se termină fascinantă țară rurală marmațiană; nu o să ascund că am fost foarte încântat să aflu că Pinteia pribeagul a lăsat urme spirituale și în acest colț marmațian în ciuda unora care ar fi preferat ca peste amintirea lui să se fi așternut giulgiul greu al uitării; așa se face că pe dealurile Săcelului dăinuie încă două toponime care îi sunt dedicate: *Masa lui Pinteia* o lespede de piatră care, în imaginația localnicilor, a fost utilizată de erou și companionii săi pentru a cina pe vremea când jăndarii erau pe urmele sale și,

mai ales, *Toporul lui Pinteia* - o formațiune stâncoasă despre care se crede că reprezintă unealta și/sau arma acestuia; legenda spune că odată, mâniaș fiind că nu-i sunt înțelese demersurile, a izbit cu toporul atât de tare încât acesta s-a înfipt adânc într-o piatră. Apoi plin de năduf ar fi spus: «*Cine o fi mai vrednic ca mine, acela a putea scoate toporul din piatră...*»

Dar, se pare că un nou erou marmațian nu s-a născut încă spre deosebire de cazul britanicilor care, și-au găsit repede un rege suficient de drept și de vrednic încât să scoată din stâncă sabia dreptății și să o folosească în numele și beneficiul supușilor săi.

Bineînțeles că și aici legendele vorbesc despre comorile ascunse de Pinteia și haiducii săi în peșteri fermecate; peștera săceleană e păzită de zâne iar muritorii nu au acces la comori deși știu de existența lor; e o altă formă de a spune că și pentru a

ajunge la comorile adunate de Pinteza trebuie să ai anumite calități, probabil că cel care ar putea să le scoată la lumină ar trebui să fie un om bun, drept, care să le utilizeze în folosul Marmației și al locuitorilor ei; acest fapt subliniază de altfel *haiducismul* pribeagului și viteazului deoarece dacă ar fi adunat comorile în nume propriu, doar pentru a petrece cu ibovnicele și tovarășii săi atunci egoismul și individualismul demersului ar fi urmat, în mod firesc, destinul valorilor ferecate în stâncă; oricine ar fi putut să și le însușească și apoi să le piardă pentru a intra în circuitul fără sfârșit al bunurilor circulante, al pieței și al norocului sau doar al hoției; dar comorile lui Pinteza, atât cele de pe dealurile Săcelului, cât și cele de pe Gutii, de sub creasta Cocoșului ori de aiurea din Marmația săgetată de Tisa cea

fără de vârstă sunt protejate de zâne, de vrăji, de forțe supranaturale tocmai pentru că acestea au un destin, la fel cum are un destin anume și toponimul Pintii; evident că încercările unor epigoni, unor hoți ori neaveniți de a intra în posesia comorii au sfârșit prost; se înregistrează astfel povestea *țiganului* care a aflat că porțile de piatră care apără comoara Pintii se deschid odată pe an în timpul slujbei de Paște, când preotul rostește de trei ori formula magică: «*Deschide-ți, mai-mari porțile voastre și voi, porți veșnice ridicăți-vă ca să intre împăratul slave.*», ușile de piatră ale peșterii se deschid ca la un semn și rămân astfel până ce preotul rostește a treia oară formula investită cu puteri executorii, după care se închid brusc, astfel că cel care încearcă să-și însușească comoara fără drept, adică fără gândul de a o folosi în interesul comunității va fi pedepsit într-o formă sau alta; în cazul

de față, lăcomia îl face pe hoț să se întoarcă în peșteră pentru a mai umple un sac cu aur considerând că are timp suficient pentru a ieși cu bine din măruntaiele muntelui; însă timpul său expiră și în momentul în care era practic afară cu al doilea sac ușile se închid brusc și îl prind de o margine din *gatie*, generând falsa impresie că cineva *a pus mâna* pe el; spaima omului e atât de mare, mai ales că e conștient că fapta sa nu e una conformă și poate fi pedepsită aspru, încât moare pe loc, iar sătenii îl găsesc *ptierit* la gura peșterii cu o sumă de *galbeni* cât să acopere cheltuielile de înmormântare.



Mormântul lui Pinteza Viteazul

IMN PENTRU MARAMUREȘ

Fără Tisa n-ar fi margine de țară,
Fără Iza chiar ar fi prăpăd.
Nu se poate fără Ronișoară,
Fără Sighet nu se poate nici atât.

Nu se putea fără Vișeu și Mara,
Nici fără porți cioplite din stejari.
Aici țaranu-și poartă-n suflet țara,
Iar țara-i poartă-n suflet pe țărani.

Nicicum fără Săpânța nu se poate
Unde s-a răs de moarte mai întâi,
Nici fără Hută nu se poate
Cum nu se poate nici fără Gutăi.

Fără Moisei și Borșa nu se poate iară
Cum nu se poate nici fără Poieni,
Căci țara altfel n-ar fi țară,
Nici neamul, neam, fără de moroșeni.

SECVENȚE DIN DIKANKA LUI GOGOL

Ostap BORODAI ȘANDRU



În numărul 175 din 2005 al revistei «Naș holos» a apărut articolul meu «Ecouri din Ucraina», în care subliniam interesul stârnit, în mediile culturale din Ucraina, de apariția volumului «Stryvojeny zori (Zorile înfricoșate) a lui Iarema Bairak (pseudonimul literar al tatălui meu, Hariton Borodai).

Primisem de la prietenul meu, Vasile Gorbatiuc, scriitor și director al Muzeului literaturii ucrainene din regiunea Hmelnițki, o veste care m-a emoționat profund: două dintre surorile mai mici ale tatălui meu erau în viață. Natalia trăia împreună cu familia sa în satul natal Bairak, iar mezina Galina locuia la casa ei din Dikanka. De altfel, de acolo îmi transmitea descoperirea făcută. Pentru prima oară în viața mea, am auzit glasul blând al mătușii mele. I-am promis că o voi vizita cât de curând.

La începutul lunii septembrie 2005, împreună cu sotia Lidia, am ajuns la verișorul din Cernăuți, urmând să continuăm călătoria cu automobilul său. A doua zi pornim la drum. Până la Dikanka sunt peste o mie de km. Peisajul bucovinean îmi este familiar. Drumul traversează sate cu case mari și frumoase.

La un moment dat, imensitatea teritoriului se face simțită. Șoseaua este flancată pe ambele părți de o perdea deasă de copaci, prezența satelor este din ce în ce mai rară, acestea fiind semnalate prin indicatoare, care arată așezarea lor între 8-15 km. față de drum. Benzinăriile sunt așezate la distanțe apreciabile. Mă îngrozește gândul

unei defecțiuni tehnice. Nu știu de unde ar putea veni ajutorul necesar.

Abandonez rapid acest gând, preferând să-mi concentrez toată atenția asupra terenurilor agricole. Cernoziomul a pus stăpânire pretutindeni pe sol. Suprafețele de teren însămânțate sunt imense, neexistând porțiuni neprelucrate, pârloage. Am înțeles de ce Ucraina era denumită «grânarul URSS».

Ziua a trecut pe nesimțite. Întinericul și oboseala șoferului își spun cuvântul. Hotaram să înnoptăm la un motel așezat la intrarea în istoricul oraș Uman din fosta gubernie Kiev. În trecut, întregul ținut a fost frecvent frământat de mișcările țărănești împotriva nemiloasei exploatare exercitate de nobilii polonezi. Răsculații erau denumiți haidamaci. Ultima mare răscoală, cea din 1768, a fost condusa de cazacii Honta și Zalizneak, fiind crunt reprimată de armatele poloneză și țaristă.

Aceste evenimente istorice au stat la baza epicului din amplul poem istoric «Haidamacii» scris de marele bard ucrainean Taras Șevcenko. În Uman s-a petrecut tragedia vieții cazacului Honta care, cu propria mână și-a omorât copiii dați spre educare catolică iezuiților polonezi de către mama lor.

Zorii zilei ne-au prins pe drumul spre Poltava. Până atăzi regret că am acordat numai o oră vizitării orașului, planificând să facem asta la întoarcere. Planul, din varii motive, a eșuat. Istorică Poltava are cu ce să se mândrească în fața vizitatorilor săi.

Pornim spre ținta călătoriei: Dikanka. Aici ne așteaptă mătușa Galina căreia tatăl meu i-a dedicat sensibila poezie «Voloșke» (Albastrele), pe când se afla închisă într-un lagăr de muncă german în anii ultimului război mondial. În minte îmi răsună versurile finale ale poeziei:

«Cum să-ți risipesc tristețea,
Ce să-ți spun ca să zâmbesti?
Gingășele albastrele
Vom culege, ca-n povești.»

Găsim cu ușurință adresa căutată.

În fața casei pe o băncuță de lemn sprijinită în baston, stătea o bătrânică, uitată parcă de vreme. La sosirea noastră, s-a ridicat cu greutate. I-am privit ochii înlăcrimați... Erau albaștri. Culoarea florilor preferate. În gând, i-am ridicat Celui de Sus o sinceră rugă de mulțumire pentru că m-a învrednicit să împlinesc promisiunea făcută de tatăl meu pe care, numai moartea tragică și prematură l-a oprit să o ducă la bun sfârșit.

Ziua următoare a fost consacrată vizitării fostului sat Dikanka, acum localitate de tip urban și reședință de raion, având peste 8,5 mii de locuitori, situată la 29 km. de orașul Poltava. Circulă mai multe variante privind etimologia denumirii. Prima menționare scrisă datează din anul 1658. Dikanka și frumusețea ținutului descrise de clasicii literaturii universale, Gogol și Pușkin, atrag an de an un număr tot mai mare de turiști. Trecutul glorios, cultura, tradițiile zonale și nu în ultimul rând, curățenia care domnește pretutindeni, sunt motive serioase pentru practicarea unui turism ecologic.

Multitudinea monumentelor arhitectonice din sec. XVIII-XIX, a monumentelor naturii, primirea călduroasă a musafirilor, reprezintă atuuri serioase pentru atragerea vizitatorilor. Ținutul Dikanka și-a împletit istoria cu cea a familiei Kociubei care a dat imperiului rus mulți oameni de stat. Această familie a construit în sec. XVIII un impunător palat care în anii 1918-1920 a fost distrus. Din fostul ansamblu arhitectonic a rămas Arcul de triumf construit în 1820 în cinstea vizitei efectuate

de țarul Alexandru I. Acesta este considerat unicul monument din Ucraina ridicat pentru comemorarea victoriei asupra armatei lui Napoleon din 1812.

A devenit obicei ca grupurile de turiști să fie întâmpinate de gazde, sub Arcul de triumf, îmbracate în costume populare sau reprezentând personaje gogoliene, și servite cu delicioșii colțunași de Poltava (fierți la abur), urmând a fi apoi conduse la diferite obiective turistice.

Unul dintre acestea este Biserica sf. Nicolae, construită în 1794 în stil clasic, cu două cupole. Aici se află o vestită icoană făcătoare de minuni și un iconostas vechi din lemn de fag. Mama lui Gogol, înainte de a-l naște pe acesta, s-a rugat la icoana făcătoare de minuni a Sf. Nicolae. Drept recunoștință, a botezat copilul la aceasta biserică, punându-i numele ocrotitorului. În biserică se afla cripta din marmură italiană aparținând familiei Kociubei. Clopotnița bisericii este deosebit de frumoasă, fiind construită între anii 1810-1827. Faima clopotului mare, cântărind 8 tone, sunetul caruia se aude până la



Arcul de Triumf de la Dikanka

Poltava, s-a răspândit în întregul ținut.

În centrul localității se înalță impunătoarea biserică Sfânta Treime, construită în 1780 în stil baroc. Lăcașul de cult se află pe locul unei vechi biserici din lemn. Aici veneau la rugăciune cazacii. Este singura biserică din Ucraina descrisă de Gogol, în povestirea «În noaptea de Ajun.»

Tot în centru, se află Muzeul de Istorie a ținutului Dikanka, înființat în anul 1959, având 9 săli de expunere și un fond de 8000 de exponate. Atenția vizitatorului este atrasă de masca mortuară a lui N.V. Gogol, copia primei editii a volumului «Serile din cătunul de lângă Dikanka».

(Continuare în numărul viitor.)

Pavlo TECENA



Павло Тичина
(1891—1967)

**NU TE-ASCUNDE,
NATURĂ, N-ASCUNDE...**

Nu te-ascunde, Natură, n-ascunde
Că ți-e palidă frunza, din vară
Că în cețuri visezi... Și că-n țipăt prelung
Cucuveaua pădurea-nfioară.

De atîta amar și-ntristare
Aurit ți-este părul și-i sînger
Negreșit că și chinu-ți în aur s-a tras
Dacă inima-ți bate-ntr-un înger...

Și erai în furtuni fulgerată
Sînzienelor, noaptea, sălașul.
Neclintire și-amar. Neclintire și somn.
Steaua doar o clinea,-n cer, Arcașul.

Și-a căzut steaua în amintire
Și a rîs vesel inima-n jale.
Cucuvele plîng iar. Argintează-te, dar,
Umblă toamna pe vale...

CU HARFELE, HARFELE...

Cu harfele, harfele
aurite, înviate
crîngurile au răspuns
sunător dintr-însele:

Vine mai
verde-n plai
cu florile-perlele
În cosiță prinsele.

Cu gândiri, gîndirile
ca o mare de corăbii
s-a-ncărcat albastrul zării
fulguind poverile

Se vor bate
flăcări nalte
Rîs va fi și plîns va fi
Întrutotperlatele

scumpa mea, minunea mea,
tot mai umbli cu pași sumbri
ori în calea lor norocul
și-a vărsat potopul?

Pe cîmpuri, departe,
Încordează-ți boabele
Spicule, firavule !
Rîs va fi și plîns va fi
Întrutotperlatele.

STAU LA O GENUNE

Stau la o genune -
Pesta maluri sună:
Aștept vela-ți albă
Sumbra umbră adumbră-n șes.

Lunecă lin norii
Doru-mi dă în spic...
Nori inundă unda:
Singur sumbru mi-s în vis...

Crezul clar stelar e
Peste ape sună:
Vis cu plete-ncinse
Sumbra umbră
adumbră-n șes...

Vei veni, veni-vei
Doru-mi dă în spic:
Cu cîntări spre soare !
Singur sumbru mi-s în vis...

(Traduceri de Silvia Zabarcencu)

Lina KOSTENKO



Ліна Костенко
(n. 1930 p.)

FINITA LA TRAGEDIA

Un prinț shakespeareian murea
de bătrânețe.
Și bătrânețea-i n-a mai fost un rol dorit.
Și morții nu putea să-i pună-n roată bețe.
Și vocea-i, ca un cor grecesc, a-nmărmurit.

Dar un afiș plimbat de-o
noapte siderală,
Precum un clopot, numele i-a repetat...
Ce liniște adâncă s-așterne-n sală
Când marele actor pe scenă s-a arătat!

La teatru îl ducea soția, nu oricine,
Și în culise resemnată-l aștepta.
Cu ochii plini de lacrimi nu-l vedea
prea bine,
Dar el juca ca-n alte dăți și-nterpreta...

Și totuși nu juca, precum odinioară...
Cu boala se lupta. Și-o biruia cu greu.
Întruna el acasă se-ntorcea să moară.
Pe scenă, -n lumea artei, învia mereu.

Alătura de el jucaă actori mai tineri,
Și care mai de care-n petec se dădea.
Dar astea-s giumbușlucuri fără
de rețineri.
Și nimeni printre ei ca El nu se credea.

Dar el murea. Murea cu el și o epocă
Și n-o mai poate-ntoarce nimenea-napoi.
Un ultim act... Prohodul... Cineva-l
invocă...
Și nemurirea-l plânge-alătura de noi.

PING-PONG

- Bună ziua.
- Bună să-ți fie.
- Cum îți merge?
- Mulțumesc, bine. Dar ție?
- Muncă multă. Vară. Arșiță. Sete.
- Cu starea sufletească cum mai stai?
- Ca-n rai...
- Nu cred, căci ochii...
- Ți se pare...
- Ba nu, au o paloare...
- Atenție! Mîngea...

Tăcerea-n flăcări se preschimbă. Privirile li
s-au încrucișat. Prostii se spun în orice imbă.
Se spun tot mai convins și răspicat! Căci a
vedea doar meciul nu-i de-ajuns Când mingi
de tenis vorbele-au ajuns.

GOGOL

Și mâhnirea,
Și tristețea,
Și concluzia-s cu tâlc.
Și cuvântu-i răstignit
În pana neînvinsului.
Sufletul trecu prin toate
Stadiile durerii.
Acum tace mîlc.
Oameni, pe pământ pogoară
Anotimpul Răsului!

* * *

Poeți n-au fost niciodată un milion.
Nemuritori puțini au mai rămas.
Un răzvrătit a fost François Villon,
Iar Goethe – împărat peste Parnas.
Și printre ei au fost damnați destui,
Colerici ori sangvinici posedați
Și diplomați neghiobi și lorzi tehui,
Lunatici și venetici netratați.
Gramaticilor declarau război
Și fiecare se credea profet...
Cu toții-n felul lor erau eroi, –
Jigodie n-a fost nici un poet!

(Traduceri de Ștefan Tcaciuc)

Yury ANDRUKHOVYCH



S-a născut în 1960 la Ivano Frankivsk (Ucraina). În acest moment este cel mai cunoscut scriitor contemporan ucrainean în afara Ucrainei. Autor polivalent (poet, prozator, eseist și traducător). Este tradus în SUA, Canada, Germania, Polonia, Finlanda, Austria, Ungaria, Cehia, Spania, Italia, Rusia, România (a fost tradus volumul de eseuri, scris în colaborare cu scriitorul polonez Andrzej Stasiuk, Europa mea, Editura Polirom, Iași, 2003) și răsplătit cu numeroase și prestigioase premii (în Ucraina sau în străinătate, inclusiv Premiul

Herder în 2001).

Este vicepreședinte al Asociației Scriitorilor din Ucraina (ASU). În anul 1985 a înființat, împreună cu Viktor Neborak și Oleksandr Irvaniț, grupul „BuBaBu”.

STAS PERFEŢKYI SE ÎNTOARCE ÎN UCRAINA

Cu toate 40 de nume, cu toate 40 de
nevroze, răni,
cu patru valize cu biletele perforate și
scrisori de la iubite,
cu patru valize, fiecare dintre ele mai grea
decât el,
fiecare dintre ele lăsată în alte gări, la alte
vămi,
așa că astăzi ele sunt cercetate
de serviciile speciale ale Albaniei,
Bosniei, Herțegovinei și Transilvaniei,
și ei descifrează cu un succes relativ
criptogramele lui lirice, scrise pe mărcile
poștale,
sau încearcă să afle componența ADN-ului
după singurele pete de pe vechile tampoane,
bandaje,
ciorapi de damă și scalpuri
Stas Perfețkyi se întoarce în Ucraina.

El gândește: „Este timpul să ne întoarcem
roua de pe soare
– practic – s-au dus dușmanii – practic – ei,
după revoluție îmi voi face pantaloni cu
multe buzunare,
deodoranți Axe se vând aproape la fiecare
pas,
este timpul de întoarcere.

*Voi dizolva parlamentul, voi împușca vice-
spikerul
cu automatul, voi introduce în țară euro și
legea lustrăției,
voi înfăptui reforma scrisului, o voi
interzice, apoi voi
legifera avortul, voi rupe relațiile
diplomatice cu Rusia și
Hondurasul, îmi voi vopsi părul din
portocaliu
înapoi în verde, este timpul de întoarcere –
noua generație
de studenți nici nu-și mai amintesc de
numele meu”, –
așa gândește Stas Perfețkyi, deși aici el se
înșală.*

Recent el a ținut un discurs înaintea
Eurocomisiilor, în același timp punând
întrebări – la Eurobănci și la Tribunalul
 Internațional de la Haga – tot din
aceeași cauză,
tot din cauza acelor studenți.
„Dar ele pleacă din țara mea!” –
striga, scuturând din nimbul electronic.

– În curând nu va mai rămâne niciuna, nici
un fel.

Știți, stimabili, cu ei se întâmplă la fel, ca și cu minijupele.

La început le îmbracă doar fete frumoase cu picioare frumoase.

Puțin mai târziu – fete urâte cu picioare frumoase.

Iar mai târziu – fete frumoase cu picioare urâte.

În urma lor – fete urâte cu picioare urâte.

Iar mai la urmă – toate alte fete, adică fete care nici nu-s fete.

Dar ele toate pleacă! Zilnic fug undeva, unde pot să uite cât de repede cine sunt, de unde, ele sunt peste tot acolo, unde-s felinarele roșii. Cu atât mai mult, ele au năvălit și în casele noastre, prin intrările din dos, prin hornuri și tomberoane.

Ele se simt aici ca acasă, fiindcă au pus stăpânire pe tainele noastre, ele pot fi stăpânite doar de roabele voastre, de femeile de serviciu și de cameriste, cu tainele cearșafurilor, murdăriei, putorii, rușinii voastre!”

Cuvântarea lui a fost transmisă pe toate canalele Europei,

deși nimeni din lume nici nu a deschis televizorul,

cuvântarea lui a fost cenzurată de comisarii cu problemele destinderii, adică atenționării, de aceea cuvântarea lui a fost aproximativ așa: „Eu sunt de acord, că noi toți din țara noastră –U(crai) suntem periculos de informați.

Noi suntem infectați de sărăcie, prostie, pasivitate și neîncredere.

Eu înțeleg că pentru organisme infectate există în general două metode – ele pot fi sau vindecate, sau, cu cât posibil – izolate de altele, cele, care sunt considerate sănătoase.

Prima metodă, incomparabil mai scumpă, și, chiar halucinantă, în special din cauza infecției admise.

Pe lângă aceasta el cere eforturi mai deosebite

din partea infectatului. Al doilea – cel mai practic și fără probleme, amputarea.

Mie-mi pare că noi putem rezolva problema aplicând chiar al doilea pas.

Urmare acestuia cineva nu vrea parcă să mă lase la mine acasă.

Cineva, care are o cât de mică închipuire cine sunt eu

și ce se întâmplă cu mine. Dar el – acest necunoscut –

deja știe ce să facă cu mine.

În primul rând, să se izoleze de mine pentru totdeauna

cu un «garou».

În al doilea rând, să mă pricopsească cu funcții de salubritate și

de gunoier”, –

așa vorbea Stas Perfețkyi pe treptele palatelor

și pe sub poduri, adresându-se ofițerilor, paznicilor, hornarilor,

mai cu seamă – investitorilor și nu se știe de ce – transvestiților:

„Dar voi totuși nu veți reuși să vă separați de iubirea noastră!

Și cu cât de înaltă tehnologie ar fi fost înălțat zidul vostru,

cu atât de frigid și asexuat nu ar fi fost

proiectul nostru prost al Europei, noi totuși vă vom iubi

și vă vom influența cu iubirea noastră.

Noi vom perfora de nenumărate ori peretele,

vom face mii de orificii

și chiar ne vom iubi în ele!

Noi vom dibui cele mai erogene, cele mai excitante zone!

Eu într-adevăr iubesc această femeie!

Eu o vreau, și toți trebuie să știe:

pe ea o numeau Ada Țitrina, avea ochii de culoarea verde de râu și totuși eu nu pot trăi fără de ea!”

Ca răspuns la aceasta el a fost dat în urmărire de Interpol și

de telecanalul „Inter”.

Eu îi scriam: „Întoarce-te, bătrâne,

aici toți au rămas în așteptare,

milioane de oameni pe Maidan

(Piața Universității n. a.)

toți clocotesc, scandează:
„Per-feț-kyi! Per-feț-kyi!” – în speranța că tu
te vei arăta,
vei dansa cekitka, vei sta în urechi, te vei
rostogoli în cerc,
vei cânta în duet cu Katerina Bilozir sau
Oksana Bilokur,
vei conduce Partidul industriilor și al
intreprinzătorilor,
vei lua cu asalt Cabinetul
miniștrilor fără
o împușcătură
și îl vei conduce pe Havier Solana prin
saunele Kievului!
Întoarce-te, prietene, toți așteaptă de la tine
o minune!
Din când în când eu primesc de la el
răspunsul,
scris în străvechiul stil al atenționării,
de parcă eu aș fi profesorul de literatură,
iar el susține examenul de siguranță
cetățenească,
de aceea strigă mai tare:
„Puterea s-a schimbat, speranțele s-au
înfăptuit,
generalii au ieșit la pensie, bandiții-s în
închisoare,
răufăcătorii de pe
strada Bankova
(cabinetul de miniștri – n.n.)
au fugit în Coreea de Nord,
Kazahstan și Kârgistan,
iar bătrânul ex-președinte, plimbându-se
prin parc, trage
în ciori cu arma pneumatică,
și nici o curvă nu mai umple teleeterul
cu cave-enurile (concursurile interactive ale
studenților; n.n.),
artificii, muzicalurile, seri căcăcioase,
nici o curvă nu mai cântă în duet cu
premierul –
poporul a învins minciuna și noii miniștri
publici
în fiecare seară dau rapoarte în fața
grupurilor de tinichigii – unii cu chitare în
mână, alții cu flautele lungi.

Dar fiți atenți, urmăriți-le mimica,
toate aceste semne,
urmăriți aceste fețe rotunde din naștere!
Și în nici un caz ne le lăsați să se mai
rotunjească,
să le crească gușele – și dacă se va întâmpla
aceasta,
se poate începe totul de la început,
deși și așa va fi nevoie, obligatoriu,
să pornim totul de la început!”
Stas Perfețkyi are dreptate, când scrie
despre veșnicul început.
Eu mă concentrez cu gândurile și îl rog
încă odată și încă odată:
„Întoarce-te Stase! Grănicerii și serviciul
vamal sunt deja anunțați – te vor
întâmpina cu orchestra,
nu se vor uita la pașaportul tău demult
expirat, două infarcte, accent străin și
operația plastică.
Întoarce-te – puterea s-a schimbat, visele s-
au împlinit,
băuturile slabe alcoolice
și drogurile ușoare -
inclusiv cleiul – au luat locul spirtoaselor în
viața tineretului,
în curând va fi primăvară, îți vei cumpăra
pantaloni
cu mai multe buzunare,
vei dizolva parlamentul, vei introduce
poligamia,
vei obliga pe toți să pronunțe Atena, Goliat
și Honolulu,
vei alipi Donbasul
de Ucraina, vei reînnoi
și hanatul din Crimeea, vei numi
un ucrainean viitorul Papă al Romei
și în același timp îl vei face Dalai Lama.
E timpul să te întorci
– noua generație de studente
deja repetă și repetă în
întuneric numele tău
perfect desăvârșit și de neuitat”.

*(Prezentare și traducere Paul
ROMANIUC)*

Vasyl SYMONENKO

(1935 – 1963)

NUNTA LUI OPANAS KROKVA



Nimeni nu a înțeles ce bolborosea asupritorul deșirat și costeliv, însă de văzut au văzut cu toții cum îi ieșeau din gură vipere. Șuierăturile lor

ascuțite sunau prelung în urechile lor, iar pe urmă erau traduse în grai omenesc de către învățătorul din satul vecin.

– Spune că ieri în apropierea așezării voastre au fost împușcați trei soldați. Dacă asta s-ar fi întâmplat în localitate v-ar fi omorât pe toți, dar așa vor să-i spânzure doar pe aceia ai căror fii sunt partizani. Dacă nu îi divulgați pe părinții partizanilor, o să vă ucidă pe toți.

Două sute de moșnegi, băbuțe, femei și copii stăteau sub soarele dogoritor, însă tuturora le era frig. Din țevile automatelor și mitralierelor, îndreptate spre ei toți și totodată spre nimeni separat, parcă sufla un vânt înghețat. În văzduh, deasupra lor, plutea arșița de dinaintea secerișului amestecată cu o liniște apăsătoare, aducătoare de moarte. Pe urmă, din gura esesistului au început din nou să iasă vipere.

– Spune că vă mai dă zece minute, pe urmă va ordona soldaților să tragă în voi. Zece minute au tremurat ridurile pe frunțile încruntate, zece minute, soarele se scurgea prefăcându-se în tăcere, zece minute ochii amorțiți priveau frunzele de troscot ce se întindeau încurcat acoperind pământul, căutând parcă în ele salvarea.

Pe urmă mulțimea s-a mișcat frământată ca un lac, parcă, aruncându-l în față pe milenarul Opanas Krokva, care uitând să dea binețe oamenilor s-a dus direct spre învățător. – Spune-i acestui porc, că feciorii mei i-au împușcat pe dobitocii ceia.

Și mai spune-i să nu mă bată că sunt plin de râie, să mă spânzure direct.

– Câți feciori ai în pădure? – a tradus învățătorul întrebarea esesistului.

– Pe toți până la unul.

– Și pe cine mai ai acasă?

– A fost baba, dar a murit.

– Nu ți s-ar usca limba în gură! – se ivi din mulțime o femeie căruntă, poate cu un secol mai tânără decât Opanas.

– Mă îngroapă de vie și încă în fața oamenilor. N-ai să scapi de mine, irode, nici pe lumea cealaltă!

Esesistul a răs prelung și cu poftă, după ce învățătorul i-a tradus monologul bătrânei.

– Asta-i baba ta? – l-a întrebat pe Opanas.

– Îhă. A mea. A cui să fie?

– Într-adevăr feciorii voștri sunt partizani, cum a spus moșul? – au luat-o la întrebări pe bătrână.

– Într-adevăr. Parcă unul ca ăsta ar minți?

Toți șoimii noștri și-au făcut cuib în pădure...

I-au spânzurat de ulmul uriaș, lângă fosta bisericuță. Cu ochii plini de uimire se uitau la mulțimea pe care au salvat-o de la moarte, scoțând limbile învinețite în urma călăilor săi.

Opanas Krokva nu a avut niciodată copii, iar baba Oresya care s-a unit pe veci cu el prin funie nu a fost niciodată soția lui. Lumea vorbea că în tinerețe s-au iubit foarte mult și vroiau să se căsătorească, dar părinții nu au fost de acord, au măritat-o pe Oresya după unul mai bogat.

Poate acesta-i adevărul, sau poate fantezia oamenilor creează o nouă legendă despre o mare dragoste care de abia în fața morții a prins viață.

(Traducere de Mihai Hafia TRAIȘTA)

Dumitru CORENIUC

URĂTURI CĂTRE (A)MICII ȘI MARI MEI IUBITORI DE UMOR



Dumnezeu să vă ferească
Și să vă ocrotească:
De campanii agricole
De candidaturi ridicole,
De tulburarea-n horincă
De putoarea-n opincă,

De al peștelui os
De coleg mincinos
De trădare-sperjur
De excluderi din UUR*
De femeia limbută
Ce mobila mută,
De zeama prea acră
De gura de soacră,
De prânzul rece și cină
De grupa aviară și porcină,
De făcutu' de oaie
Și de pântecăraie,
De golul din pungă
De tuse și junghiu'
De codații în brânză
De ulcer la rânză,
De nuntă cu năsalie
De casă cu igrasie,
De ocară mutului
De bătaia slutului,
De dușmani în viață
De păr cu mătreată,
De joasă poziție
De pompieri și poliție,
De grupări teroriste
De false artiste,
De mintea din urmă
De efectul de turmă
De slobozi la gură
Și de procuratură,
De muște, țânțari
De hoți și șmenari,
De șefe colerice
De amante isterice
De mațe ce chiorăie,
De colegi care sforăie,

De neagra profeșie
De musafiri de profesie,
De alunecări la vale
De campanii electorale,
De furtuni pe mare
De restructurare,
De ordin cu valiză
De tot felul de crize
De cioturi și cozi de topor
De șefi fără umor,
De animale feroce
De ejaculări precoce
De ciorapi uzi pe ger
De casă în șantier,
De a berii mahmureală,
De a nevastăii morală,
De cap cu calviție
De inaniție,
De incultură
De dictatură,
De șpriț cu borcut
De dat împrumut
De alergii și erupție
De șpăgari și corupție
De roțile carului
De ura primarului,
De marfă pe stoc
De sfertul lui Boc
De meteahna riscului
De controlul fiscului,
De muncă la normă
De proastă reformă,
De încă mulți ani
Cu badea Traian,
De frunză ca brand
De pantofi second hand,
De vorbe haine
Ca să trăiți bine
De ieftinul truc
Și D. Coreniuc
La anul și la mulți ani!

* UUR - Uniunea Ucrainenilor din România



«Cersetorul» de Stepan Cristian Traista



«Iubește-ți aproapele ca pe tine însuși» - M. H. TRAISTA

Primăria Municipiului Slatina
Asociația Culturală "PROART - Slatina 2010"
Centrul Cultural "Eugen Ionescu"
Școala Populară de Arte și Meserii Olt



Ibovnice

de Mihai TRAISTA

cu ochi de Maramureș



Daaa... tu, Lupule,
ce cau în cămara mea?



No, ce-o cătat și
Codru în su'patu meu!

interpretează:

Nicu Ioan POPA
Dana MITRU
Remus IORDACHE
Gabriela BOLBOC
Cristi Mihai CĂLĂTORU
Maria Adriana KABOUB

Io am vint...
ca m-o rugat Lupu
să-i marchez fo doi stăjari

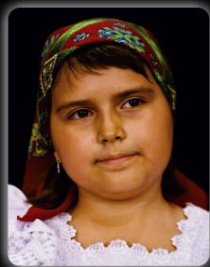


Regia:

Nicu Ioan POPA
Scenografia:
Adriana Elena Vâlcea
Coloana sonoră:
Marius Arald FIERARU
Fotografie:
Răzvan NICOLESCU
Costume:
Viorica NISTOR
Tâmplărie:
Gheorghe TĂNASE
Sonorizare și lumini:
Mihai PREDA

cu participarea copiilor:

Noemi Maria OROBOACĂ
Elena Luiza OTINCELESCU



Sala Data Ora